

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

**Проректор з наукової роботи,
доктор фізико-математичних наук,
професор Григорій ТОРБІН**

» 05 2024р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ
З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
(ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ PhD)
В ГАЛУЗІ 01 «ОСВІТА»,
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 011 ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ**

Київ – 2024

Програма вступного іспиту до аспірантури для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти наукового ступеня доктора філософії (PhD): Галузь знань: 01 Освіта /Педагогіка; Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки / О.В. Матвієнко, Г.Г. Цветкова, Р.Х. Вайнола, С.А. Кушнірук, В.М. Франчук: УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. 33 с.

Рецензенти:

Марусинець М.М., доктор педагогічних наук, професор

Ступак О.Ю., доктор педагогічних наук, доцент

Програму для складання вступного іспиту зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні наук розроблено відповідно Галузевих стандартів вищої освіти України (освітньо-професійна програма підготовки магістра), відповідно до паспорту наукової спеціальності та відповідно до програми підготовки фахівців з вищою освітою (докторів філософії) в галузі педагогіки за освітньо-науковою програмою на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
ЗМІСТ ПРОГРАМИ.....	5
ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ.....	6
ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ:.....	9
ВИМОГИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ.....	16
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ НА ВСТУПНОМУ ІСПИТІ.....	17
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	20
СТРУКТУРА БІЛЕТУ.....	32

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма складена відповідно до вимог МОН України, Закону України «Про вищу освіту», постанови КМ України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», правил прийому до аспірантури в УДУ імені Михайла Драгоманова.

Програма для складання вступного іспиту зі спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки» розроблена відповідно Галузевих стандартів вищої освіти України (освітньо-професійна програма підготовки магістра), відповідно до паспорту наукової спеціальності та відповідно до програми підготовки фахівців з вищою освітою (докторів філософії) в галузі педагогіки за освітньо-науковою програмою на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, який відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Програма побудована на основі міждисциплінарного підходу та містить питання зі стратегічних напрямів модернізації сучасної системи освіти в Україні, її нормативно-правового забезпечення, євроінтеграційних аспектів освіти, сучасних інноваційних освітніх технологій, методології наукового дослідження й тенденцій розвитку сучасної педагогічної науки.

Зміст програми передбачає виявлення володіння майбутніми аспірантами досягненнями світової цивілізації в галузі педагогічної науки з урахуванням надбань української педагогічної думки та шкільної практики, багатовікових педагогічних традицій українського народу; розуміння генези педагогічних категорій, володіння основами теорії навчання та виховання, сучасними педагогічними технологіями та методами науково-педагогічних досліджень.

Метою вступного іспиту для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки є систематизація теоретичних і прикладних знань науковців-початківців щодо розуміння сучасних євроінтеграційних процесів модернізації освіти, сприяння розвитку їх дослідницько-аналітичних якостей, загальних, галузевих (загальних) та галузевих (спеціальних) компетентностей як науковців. Вступне випробування для здобувачів третього (науково-освітнього) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки має на меті визначити рівень їхньої готовності до навчання, оволодіння науковими та дослідницькими компетентностями.

Головною вимогою вступного іспиту до рівня теоретичної підготовки вступників, є ґрунтовне знання ними провідних концептуальних теорій навчання та виховання, усвідомлення ролі і значення психолого-педагогічних наук в їх майбутній професійній і науковій діяльності.

Змістове поле програми представлено такими найбільш суттєвими науковими аспектами: генеза розвитку педагогічної науки; науковий апарат педагогіки; процес інтеграції та диференціації наук про освіту; логіка, етапи та

методи наукового дослідження; стратегічні напрями модернізації вітчизняної системи вищої освіти; нормативно-правова база освіти в Україні; сучасні концепції освіти; інформаційно-комунікаційні технології в освіті; основи менеджменту освіти; аналіз сучасних тенденцій розвитку освіти в Україні; алгоритм наукового дослідження; діагностичний інструментарій та методичний супровід власного дослідження; основи сучасної дидактики; гносеологія наукового пізнання.

Завдання фахового випробування складено з метою виявлення знань, вмінь, компетентностей, якими повинен володіти вступник за спеціальністю «011 Освітні, педагогічні науки», а це: ключові поняття педагогічної науки; історію виникнення, становлення педагогіки як науки, стан її сучасного розвитку та актуальні проблеми; суттєві ознаки особистості як педагогічного феномену, основні чинники, що впливають на її формування і розвиток; сутність дидактики як галузі педагогіки, що досліджує проблеми навчання; своєрідність навчання як виду пізнавальної діяльності, його суттєві особливості, закономірності та специфіку організації в різних типах освітніх закладів; принципи, форми, методи, засоби процесу навчання; чинники, що визначають сучасні цілі та зміст процесів виховання, навчання та освіти молодого покоління; особливості національної системи виховання, напрями її реалізації педагогічній практиці та специфіку процесів освіти й виховання як педагогічного явища, їх закономірності, особливості організації в різних типах освітніх закладів; принципи, форми, методи, засоби ефективного виховання молодого покоління; способи підвищення ефективності управління педагогічними системами; зміст основних державних документів, що стосуються системи освіти в Україні взагалі; розуміти соціальну роль освіти у вирішенні глобальних проблем людства; механізми використання особистісного потенціалу для вирішення педагогічних завдань освіти й виховання; напрями і засоби професійного самовдосконалення педагога; особливості розвитку педагогічних концепцій, підходів, поглядів в їхньому історико-педагогічному аспекті.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст програми передбачає виявлення володіння майбутніми аспірантами досягненнями світової цивілізації в галузі педагогічної науки з урахуванням надбань української педагогічної думки та шкільної практики, багатовікових педагогічних традицій українського народу; виявлення розуміння генези педагогічних категорій, володіння основами теорії навчання та виховання, сучасними педагогічними технологіями та методами науково-педагогічних досліджень. Комплектація екзаменаційних білетів передбачає системне відображення вузлових питань із зазначених складових частин програми.

Відповіді вступників до аспірантури повинні підтвердити повноту їх знань категорійно-понятійного апарату педагогічної науки, здатність мислити науково-педагогічними категоріями, вміння аналізувати і об'єктивно оцінювати педагогічні ідеї, теорії; здатність до науково-педагогічної творчості.

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Державні нормативно-правові документи про освіту, Закони України:

- «Про освіту»;
- «Про вищу освіту»;
- «Про загальну середню освіту»;
- «Про професійно-технічну освіту»;
- Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»);
- Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 рр.;
- Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа);
- Концепція профільного навчання в старшій школі;
- Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки;
- Державний стандарт базової і повної середньої освіти;
- Державний стандарт початкової загальної освіти;
- Державні стандарти професійної освіти;

Педагогіка як наука, її становлення та розвиток.

Педагогіка як наука про виховання, навчання та розвиток особистості. Ретроспективний аналіз розвитку педагогіки (етапи розвитку педагогіки: донауковий, етап виникнення теоретичних концепцій виховання і освіти, етап розвитку педагогічної науки). Предмет, основні категорії педагогіки. Методологія педагогіки. Структура педагогіки. Зв'язок її з іншими науками. Завдання педагогіки на сучасному етапі розвитку суспільства. Різноманітність течій зарубіжної педагогіки.

Наукові дослідження як шлях вирішення проблем педагогіки. Основні елементи педагогічного дослідження. Поняття виміру в педагогіці, вимірні шкали. Методи науково- педагогічного дослідження. Етапи дослідження. Аналіз і оформлення результатів дослідження. Документація дослідження.

Особистість як предмет виховання та умови її розвитку

Особистість та умови її розвитку. Суть особистості за К. Роджерсом. Індивід і індивідуальність. Роль свідомості та самосвідомості у розвитку особистості.

Підструктури особистості як особистісні якості людини: мотивування, цілепокладання, орієнтування, самоактуалізація, самореалізація, самоконтроль, самооцінка. Внутрішні та зовнішні фактори розвитку особистості. Середовище розвитку особистості: географічне, соціальне, близьке середовище. Спадковість у людському розвитку. Соціалізація і становлення особистості. Фактори соціалізації. Роль виховання у розвитку людини і формуванні її особистості. Вікові й індивідуальні особливості розвитку. Діагностика розвитку. Врахування вікових та індивідуальних особливостей особистості в процесі виховання і навчання.

Теорія виховання

Суть і зміст процесу виховання. Основні закономірності і принципи виховного процесу.

Національне виховання, його суть і зміст. Зміст виховання в зарубіжних країнах.

Теоретико-методологічна характеристика основних напрямів виховання, шляхів їх реалізації в різних типах навчальних закладів.

Технології виховання.

Загальні методи, засоби виховання: класифікація, характеристика, шляхи реалізації, умови вибору .

Організаційні форми виховної роботи: класифікація, характеристика, шляхи реалізації, умови вибору.

Актуальні проблеми теорії та практики національного виховання (громадянське виховання, патріотичне виховання, цінності виховання, соціально-правове виховання, особистісний підхід у вихованні, духовний розвиток особистості). Українська народна педагогіка про виховання дітей і молоді.

Учнівське та студентське самоврядування.

Основи сімейного виховання. Взаємодія навчального закладу і сім'ї. Система організації виховання у вищій школі.

Особистість педагога як найважливіший суб'єкт-суб'єктний чинник освітнього процесу. Педагогічна майстерність педагога.

Дидактика

Поняття дидактики. Основні категорії дидактики. Дидактика та методика викладання окремих предметів. Методологія процесу навчання. Основні функції навчання: освітня, виховна, розвивальна.

Характеристика основних ланок навчального процесу у вищій школі. Принципи організації процесу навчання у вищій школі. Співвідношення теорії і практики у процесі навчання. Прогностичні моделі навчання XXI ст. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Структура процесу засвоєння знань: сприйняття, осмислення, розуміння, узагальнення, закріплення, використання на практиці. Зміст та мета освіти в сучасній школі. Тенденції розвитку і вдосконалення змісту освіти.

Поняття форми організації навчання. Класно-урочна система навчання. Лекційно-семінарська система навчання. Модульно-розвивальна система навчання. Позаурочні форми навчання.

Актуальні проблеми дидактики на сучасному етапі. Зв'язок дидактики з конкретними методиками.

Поняття методів навчання. Принципи класифікації методів навчання. Характеристика методів навчання на основі зовнішніх форм їх прояву.

Критерії вибору методів навчання.

Поняття змісту освіти та його основні значення. Співвідношення науки і навчального предмета у змісті навчання. Психолого-педагогічні умови інтенсифікації навчання на сучасному етапі розвитку вищої освіти.

Навчальна програма і навчальний план як схематичні проекти змісту вищої освіти.

Міжпредметна координація у процесі навчання.

Умови оптимізації побудови навчальних планів і програм. Використання грифів при оптимізації побудови навчального плану і програми.

Контроль, перевірка та оцінка знань учнів. Значення, функції та об'єкт контролю. Види контролю знань. Методи контролю. Проблеми оцінки знань учнів. Перспективи тестової перевірки знань учнів.

Історія розвитку освіти й педагогічної думки у світі

Виховання у первісному суспільстві. Розвиток школи та педагогічних ідей у середньовічній Європі. Виникнення університетів. Школа та педагогічна думка в епоху Відродження та Реформації.

Я.А. Коменський – засновник педагогіки нової доби. Теорія навчання Я.-А. Коменського.

Дидактичні погляди вченого-педагога.

Шкільництво, виховання та педагогічна думка країн Європи в XVII – XIX ст.

Навчання та професійна орієнтація молоді за Локком. Місце педагогічних ідей Дж.Локка в сучасній системі навчання та виховання.

Педагогічні погляди Ж.Ж. Руссо. Природне і вільне виховання у працях Ж.Ж. Руссо.

Педагогічна діяльність і спадщина Й.Песталоцці (ідея виховуючого навчання, розробка методики початкового навчання і деяких часткових методик). Ідеї розвиваючого навчання, природо- і культуровідповідності у педагогічній спадщині Фрідріха Адольфа Дістервега.

Головні тенденції розвитку школи та педагогічної думки зарубіжних країн у першій половині XX ст.

Педагогічні погляди на дошкільне виховання Марії Монтесорі.

Джон Дьюї – яскравий представник педагогічного «інструменталізму».

Ідеї вільної шкільної общини у педагогічній діяльності О. Нілла. Традиції вальдорфської школи Р. Штайнера і їхнє сучасне продовження.

Експериментальні школи США (У. Кілпатрік і метод проектів, Е. Паркхерст і Дальтон-план та ін.).

Сучасна система освіти в найрозвиненіших країнах світу.

Історія розвитку освіти й педагогічної думки в Україні

Українська народна педагогіка – джерело наукової педагогіки. Виховання, школа та педагогічна думка Київської Русі.

Становлення та розвиток національної системи виховання, педагогіки в епоху українського Відродження (XVI-перша пол. XVIII ст.).

Формування системи вищої освіти у XVIII-XX ст. Система вищої педагогічної освіти в Україні.

Педагогічні погляди Григорія Сковороди. К.Д. Ушинський і розвиток педагогіки в Україні. Педагогічні погляди І.Я. Франка. Внесок Софії Русової у розвиток української педагогіки.

Головні тенденції розвитку освіти та педагогічної думки України в XIX на початку XX ст. Розвиток національного шкільництва і педагогіки в 1917-1919 рр. Новаторські педагогічні ідеї в Україні у 20-ті роки XX ст.

Стан розвитку освіти та педагогіки України в 30-80-і роки ХХ ст.

Відродження національної системи виховання, школи, педагогіки в період становлення незалежності України. Розвиток освіти та педагогічної думки на сучасному етапі.

Теоретичні основи професійної освіти

Нормативно правові документи, що регулюють діяльність системи освіти, визначають основні напрями її реформування.

Основні категорії професійної педагогіки, їх характеристика. Управління закладами освіти. Пошуки шляхів удосконалення навчально-виховного процесу у навчальних закладах. Формування особистості майбутнього фахівця у класичних університетах та інших вищих навчальних закладах.

Студент як суб'єкт навчально-виховного процесу. Навчальний час студента. Права та обов'язки студентів. Інтеграція навчальної і наукової діяльності. Базовий і варіативний компоненти у змісті освіти.

Фундаментальні принципи розвитку сучасної освіти. Основні протиріччя розвитку сучасної освіти.

Національна освіта як соціокультурне явище.

Неперервна освіта як філософська і педагогічна категорія. Організаційно-педагогічні засади ступеневої освіти в Україні. Тенденції розвитку неперервної освіти в Україні. Неперервна освіта як світова тенденція.

Система освіти України. Вища освіта. Післядипломна освіта. Дистанційна освіта. Самоосвіта. Освіта дорослих. Андрагогіка як наука про освіту дорослих.

Професійне навчання на виробництві.

Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір.

Акмеологія професійної освіти в контексті методології сучасної науки. Наступність у діяльності навчальних закладів.

Теорія та методика організації навчально-виробничої, виробничої та навчальної практик у вищих навчальних закладах. Специфіка практичної підготовки на фахівця. Права та обов'язки студентів при проходженні практики. Організація і керівництво навчально-виробничої, виробничої та навчальної практикою студентів.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ:

1. Розкрити аксіологічні пріоритети сучасної освіти.
2. Охарактеризувати вікові етапи в розвитку особистості. Акселерація та ретардація.
3. Галузеві стандарти вищої освіти: структура та особливості.
4. Охарактеризувати дистанційне навчання: переваги й недоліки.
5. Діагностичне обстеження в системі моніторингу якості навчальних досягнень. Аналіз кількох діагностичних методик.
6. Ієрархія провідних підходів в освітніх, педагогічних науках та їхня характеристика.

7. Інклюзивна освіта. Особливості організації освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами.
8. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. Ключові компетентності, сутнісні ознаки компетентності.
9. Компетенція та компетентність як провідні поняття компетентнісного підходу.
10. Концепція «Нова українська школа» – стратегія реформування освіти в Україні.
11. Розкрити логіку та етапи наукового дослідження.
12. Менеджмент освіти: сутність, функції, принципи та моделі.
13. Методи навчання: поняття, структура, функції. Класифікації методів навчання.
14. Методи педагогічного дослідження. Їх класифікація.
15. Методологія педагогіки. Сутність й етапи педагогічного дослідження.
16. Моніторинг якості освіти: поняття, сутність, структура. Види моніторингу.
17. Навчання на дослідницькій основі. Методи залучення студентів до науково-дослідної роботи.
18. Охарактеризувати напрями інформатизації освіти. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання.
19. Парадигмальний статус категорій «людина», «індивід», «особистість».
20. Педагогічна компетентність та її складові: гуманістична спрямованість особистості вчителя, педагогічна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка, педагогічна культура.
21. Педагогічний контекст проблеми віку. Вікова періодизація розвитку особистості. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, вікові новоутворення особистості.
22. Полікультурна освіта в Україні: сутність, принципи й тенденції.
23. Охарактеризувати поняття академічної мобільності та конкурентоспроможності фахівців.
24. Розкрити поняття змісту освіти. Державні стандарти освіти та навчальні плани сучасної школи.
25. Охарактеризувати основні теорії розвитку особистості. Соціалізація особистості.
26. Поняття про педагогічний процес, його рушійні сили, учасники та взаємодія між ними. Цілі і структура педагогічного процесу.
27. Охарактеризувати принципи, методи й напрями сучасного виховання.
28. Розкрити провідні педагогічні категорії та поняття.
29. Охарактеризувати провідні ідеї і основні напрями реформування освіти.
30. Розвиток особистості: закономірності, рушійні сили, чинники. «Зони розвитку особистості» (за концепцією Л. Виготського).
31. Розвиток суб'єктності особистості в процесі соціалізації і виховання.
32. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти.
33. Стратегічні напрями модернізації вітчизняної системи вищої освіти у контексті положень Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.).

34. Охарактеризувати стратегічні напрями модернізації вітчизняної системи освіти у контексті положень Закону України «Про освіту» (2017р.).
35. Охарактеризувати стратегію освітньої політики в Україні у контексті її входження у Європейський освітній простір.
36. Визначити сутність базових принципів сучасної освіти.
37. Визначити сутність гносеології та методології наукового пізнання.
38. Визначити сутність деонтології як складової етико-педагогічного знання.
39. Проблема академічної прозорості та доброчесності сучасної освіти.
40. Визначити сутність інтерактивних методів та технологій сучасної освіти.
41. Визначити сутність комунікативної культури педагога як основи сучасної освітньої діяльності. Проаналізувати сутність стратегії партнерства в освіті.
42. Визначити сутність концепції «Освіта протягом життя»: світовий досвід і українська практика.
43. Сучасне тлумачення феномену якості освіти у законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) та Рекомендаціях Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти стосовно запровадження внутрішньої системи забезпечення якості.
44. Сучасний вчитель – вимоги до нього й завдання діяльності. Творчість та педагогічна майстерність вчителя.
45. Охарактеризувати тенденції та особливості сучасного виховання. Сутність педагогіки дозвілля.
46. Охарактеризувати форми організації навчання та їх трансформація у сучасній системі освіти.
47. Охарактеризувати функції Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (Україна).
48. Охарактеризувати компоненти інформаційно-освітнього середовища ЗВО.
49. Охарактеризувати нормативно-правову базу розвитку освіти в Україні.
50. Характеристика провідних понять Закону України «Про освіту»: академічна свобода, індивідуальна академічна траєкторія, компетентність.

Загальна педагогіка та історія педагогіки

1. Відродження національної школи, освіти і виховання в часи незалежності (починаючи з 1991 року).
2. Розкрити детермінанти розвитку особистості: генетичні передумови, природні та соціокультурні чинники.
3. Ідеї національної освіти і виховання в Україні другої половини ХІХ століття (М. Драгоманов, М. Грушевський).
4. Розкрити сутність козацької педагогіки.
5. Охарактеризувати місце педагогіки в системі сучасного людинознавства, її зв'язок з філософією, соціологією, культурологією, природничими, психологічними та іншими науками.
6. Національна школа і педагогіка в Українській Народній Республіці. Педагогічна діяльність І. Огієнка, С. Русової, Г. Ващенко.
7. Розкрити основні етапи, закономірності та принципи педагогічного процесу.
8. Розкрити основні педагогічні поняття та зв'язок педагогіки з іншими науками.

9. Охарактеризувати особливості шкільної системи другої половини XVIII століття на Лівобережній, Правобережній Україні та Закарпатті.
10. Охарактеризувати педагогічну діяльність українського педагога В. О. Сухомлинського.
11. Охарактеризувати педагогічну систему К. Д. Ушинського.
12. Охарактеризувати педагогічну систему Я.-А. Коменського.
13. Охарактеризувати педагогічні ідеї Г. Сковороди.
14. Охарактеризувати педагогічні погляди Дж. Дьюї та їх вплив на українську школу.
15. Охарактеризувати педагогічні погляди Ф. Дістервега та Й. Гербарта.
16. Охарактеризувати вклад Острозької академії в українську педагогічну культуру в управлінні освітою розвинених країн.
17. Рух «нового виховання» в Західній Європі кінця XIX – початку XX століття (практичний аспект).
18. Розкрити систему «вільного виховання» Ж.-Ж. Руссо.
19. Соціокультурна обумовленість історії освіти і педагогічної думки.
20. Співвідношення індивідуального і соціального в розвитку людини.
21. Стан освіти та громадсько-педагогічні рухи в Україні в другій половині XIX століття.
22. Характеристика системи освіти на початку XX століття. Діяльність «Просвіт». Освітньо-педагогічні ідеї І. Франка, Л. Українки, Т. Лубенця.
23. Школа і педагогіка в 70–90-і роки XX століття. Педагогічне новаторство.
24. Школа й педагогіка Київської Русі. Перші педагогічні пам'ятки.
25. Школа й педагогічна думка в Україні в першій половині XIX століття (О. Духнович, Т. Шевченко, П. Куліш, М. Костомаров).

Теорія та методика професійної освіти

1. Охарактеризувати аксіологічні засади розвитку професійно-педагогічної освіти.
2. Андрагогіка як наука про освіту дорослих.
3. Важливість навчання впродовж життя для підтримки професійної кар'єри та особистісного зростання.
4. Вплив сучасних ІТ-технологій на зміну освітньої парадигми.
5. Дистанційна освіта. Дуальна освіта. Освіта дорослих.
6. Охарактеризувати етапи та тенденції трансформації системи вищої освіти України в контексті Болонського процесу.
7. Назвати та охарактеризувати актуальні проблеми інтеграція навчальної і наукової діяльності в ЗВО.
8. Розкрити мотивацію розвитку та ідеологічні основи інтернаціоналізації освіти в сучасному світі.
9. Охарактеризувати неперервну освіту як філософську та педагогічну категорію.
10. Назвати та охарактеризувати основні принципи розвитку вищої освіти в умовах глобалізованого полікультурного світу.
11. Розкрити предмет, завдання, мету, зміст та функції педагогіки вищої школи.

12. Післядипломна освіта. Самоосвіта.
13. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), етапи його впровадження у практику й організаційно-педагогічні засади ступеневої освіти в Україні.
14. Визначити пріоритетні напрями реформування професійно-педагогічної освіти в Україні.
15. Професійна кваліфікація, рівні Національної рамки кваліфікацій.
16. Розкрити професіоналізм педагога як акмеологічний синтез «тріади» його компонентів.
17. Професіоналізм, його сутність. Умови розвитку професіоналізму в процесі навчання та професійної діяльності.
18. Визначити світові тенденції в організації неперервної освіти.
19. Розкрити стратегію реформування освіти в Україні.
20. Студент як суб'єкт освітньо-виховного процесу.
21. Глобалізація як визначна тенденція розвитку освіти XXI ст.
22. Сучасний стан, зміст і технології забезпечення якості освіти в Україні.
23. Тенденції розвитку професійної освіти в Україні: компетентнісна орієнтація, міждисциплінарний характер, неперервність.
24. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладах освіти.
25. Розкрити фундаментальні принципи розвитку сучасної професійно-педагогічної освіти.

Теорія та методика виховання

1. Розкрити предмет, завдання, мету і зміст соціально-виховної роботи на сучасному етапі
2. Визначити основні наукові підходи до понять: особистісно-орієнтоване виховання, соціально обумовлене виховання, цілеспрямоване виховання, самовиховання.
3. Охарактеризувати зміст, структуру та основні положення Концепції національного виховання в Україні.
4. Представити класифікацію закладів позашкільної освіти та визначити особливості соціально-виховної роботи в цих закладах.
5. Охарактеризувати мету виховання в педагогічному, загальнолюдському, національному аспектах. Визначити завдання національного виховання.
6. Визначити напрями соціально-виховної роботи з дітьми та молоддю, позбавленими батьківського піклування.
7. Визначити сутність взаємовпливу та взаємообумовленості національного і загальнолюдського у моральному вихованні особистості.
8. Охарактеризувати проблему формування дитячого колективу. Визначити ознаки колективу, охарактеризувати етапи його розвитку.
9. Охарактеризувати сутність громадянського виховання дітей у сучасних умовах: теорія і практика.
10. Назвати та охарактеризувати форми взаємодії закладу загальної середньої освіти з батьками учнів у вирішенні завдань виховання.

11. Розкрити сутність козацької педагогіки та визначити принципи виховання козака-лицаря.
12. Визначити зміст та форми організації виховної роботи з неповнолітніми, що перебувають у конфлікті з законом.
13. Розкрити зміст екологічного виховання у закладах освіти різного типу. Назвати основні форми виховної роботи за цим напрямом.
14. Визначити сутність самовиховання і перевиховання особистості.
15. Охарактеризувати народну педагогіку як дієвий механізм морального виховання підростаючого покоління.
16. Розкрити шляхи та засоби формування системи морально-духовних цінностей здобувачів освіти.
17. Охарактеризувати зміст та напрями виховної роботи в закладах оздоровлення та відпочинку.
18. Охарактеризувати духовно – моральні традиції українців як доцільний засіб патріотичного виховання дітей та молоді.
19. Визначити та охарактеризувати вплив народних традицій на процес художньо-естетичного виховання дітей та молоді.
20. Охарактеризувати методи статевого виховання старших підлітків. Визначити форми виховної роботи за цим напрямом.
21. Охарактеризувати індивідуальні, групові та масові форми виховної роботи. Визначити особливості їх використання в практиці соціально-виховної роботи з різними групами дітей та молоді.
22. Визначити сутність, зміст, форми та методи виховної роботи з обдарованими дітьми та молоддю.
23. Охарактеризувати зміст та визначити особливості організації виховної роботи дитячих та молодіжних громадських організацій України.
24. Охарактеризувати гру як форму педагогічної взаємодії і засіб розвитку творчої особистості дитини чи молодої людини. Навести приклади застосування гри та ігрових технік як засобу виховної роботи.

Теорія навчання

1. Визначити сутність і завдання дидактики.
2. Розкрити предмет і категорії дидактики.
3. Охарактеризувати дидактичні системи.
4. Охарактеризувати типи і види навчання.
5. Охарактеризувати види навчально-пізнавальна діяльність.
6. Розвиток мотивації до навчально-пізнавальної діяльності.
7. Процес навчання: сутність, складники, компоненти, методологічні засади, функції.
8. Наукові основи змісту освіти та їх удосконалення.
9. Охарактеризувати документи, що визначають зміст освіти (навчальні плани, програми, підручники, навчальні посібники).
10. Розкрити поняття: знання, уміння, навички, здібності.
11. Структура процесу навчання і відображення у ній характеру навчально-пізнавальної діяльності учнів. Визначення цільового компоненту навчання.

12. Формування потреб в оволодінні знаннями та мотивів учіння. Поняття про рушійні сили процесу учіння.
13. Закономірності навчання: сутність, структура.
14. Структура та характеристика основних принципів навчання.
15. Сутність методів, прийомів і засобів навчання.
16. Класифікація методів навчання.
17. Охарактеризувати методів навчання на основі зовнішніх форм їх прояву.
18. Охарактеризувати методів навчання на основі їх внутрішньої логічної сторони.
19. Характеристика методів навчання на основі внутрішнього логічного шляху засвоєння знань учнями.
20. Охарактеризувати критерії вибору методів та засобів навчання.
21. Охарактеризувати форми організації навчання.
22. Педагогічний менеджмент.
23. Заклади середньої освіти в системі неперервної освіти в Україні. Правові, організаційні та фінансові засади ЗСО у законах «Про освіту», «Про загальну середню освіту», концепції «Нова українська школа».
24. Охарактеризувати навчальні плани, програми, стандарти змісту загальної освіти в різних типах шкіл.
25. Охарактеризувати принципи управління освітою та школою. Планування та облік роботи школи.

ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ ІСПИТУ

Вступний іспит до аспірантури проводиться відповідно до вимог чинного законодавства, нормативних документів Міністерства освіти і науки України та програми, затвердженої Вченою радою УДУ імені Михайла Драгоманова. Іспит передбачає проходження двох етапів: відповідь на питання екзаменаційного білету і презентація дослідницької пропозиції.

Іспит відбувається відповідно до затвердженої програми іспиту за білетами у формі співбесіди. Для підготовки відповіді використовуються екзаменаційні листи, які після іспиту зберігаються упродовж року в науковій частині.

Оцінювання відповідей проводиться за існуючими сталими вимогами і нормами, а також з урахуванням:

- здатності мислити науково-педагогічними категоріями;
- об'єктивності «бачення» закономірностей і своєрідності розвитку світової, вітчизняної, регіональної освіти;
- сформованості науково-педагогічного стилю мислення особистості;
- вміння оцінювати плідні педагогічні ідеї, об'єктивність та неупередженість, розкріпаченість від ідеологічних нашарувань її суджень;
- схильності до наукової і педагогічної творчості.

Вступне випробування для здобувачів третього (науково-освітнього) рівня вищої освіти здійснюється за принципом накопичувальної системи.

I етап іспиту проводиться за білетами. Кожен білет включає три питання з різних розділів програми. Питання передбачають висвітлення теоретико-практичних основ загальної педагогіки, теорії виховання, дидактики, історії педагогіки. Вступник має розкрити основний зміст питань білета і додаткових питань, продемонструвавши при цьому оволодіння змістом розглянутих питань, знання першоджерел, уміння аналізувати загальні освітні проблеми, аргументувати свої судження, пропонувати практичні вирішення педагогічних проблем.

II етап іспиту передбачає презентацію дослідницької пропозиції.

Дослідницька пропозиція – це науковий текст, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дослідження. Дослідницька пропозиція має продемонструвати вміння майбутнього аспіранта (-тки) формулювати оригінальні ідеї, його/її обізнаність із перспективними науковими студіями у педагогіці, навички аналітичного мислення та наукового письма, здатність аргументувати свою думку й переконати предметну комісію в доцільності здійснення запропонованого дослідження.

ВИМОГИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Обов'язковим предметом обговорення на вступному іспиті до аспірантури є дослідницька пропозиція.

Призначення дослідницької пропозиції – виявити професійний рівень автора/авторки, продемонструвати його/її творчий потенціал.

Дослідницька пропозиція за фахом – науковий текст обсягом від 5 до 10 сторінок.

Наукова проблема (об'єкт пропозиції) обирається вступником самостійно за погодженням із запланованим науковим керівником.

Зміст пропозиції повинен відображати актуальні проблеми загальної педагогіки, історії педагогіки та/чи теорії навчання, зокрема у їх теоретико-методологічному, теоретико-практичному, історико-педагогічному аспектах; стан розробки проблеми у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв'язання поставлених завдань тощо.

Авторові(-ці) дослідницької пропозиції необхідно спиратися на певне коло науково-літературних джерел (матеріалів), теоретико-методологічну базу сучасної педагогіки.

Структура дослідницької пропозиції: титульний аркуш, загальний опис дослідження, список літератури (від 10 позицій).

Зміст дослідницької пропозиції – стислий виклад дослідницької проблеми та запропонованих шляхів її розв'язання.

Загальний опис дослідження (до 5 сторінок) містить:

– доведення актуальності теми дослідження;

- обґрунтування його наукової новизни;
- визначення об'єкту, предмету та мети дослідження;
- формулювання завдань дослідження;
- визначення кола методологічних підходів та методів дослідження;
- огляд основних наукових праць за темою дослідження.

Загальні вимоги: логічна послідовність викладу матеріалу; переконливість аргументації; стислість і точність формулювань, які виключають можливість неоднозначного тлумачення; обґрунтованість висновків та пропозицій щодо проведення подальших досліджень.

Дослідницька пропозиція оцінюється фаховою комісією на вступному іспиті зі спеціальності як його складова (максимальна оцінка – 40 балів) за такими критеріями: наукова новизна та аргументованість викладу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ НА ВСТУПНОМУ ІСПИТІ

Оцінка на вступному екзамені складається із оцінки відповіді на питання білету (із додатковими питаннями) та оцінки дослідницької пропозиції:

- оцінка на питання білету (до 60 балів);
- оцінка дослідницької пропозиції (до 40 балів).

Оцінювання відповіді вступника до аспірантури відбувається на підставі виявленого рівня його підготовленості до науково-дослідної й дослідно-експериментальної діяльності в галузі теорії навчання, ступеня й глибини бачення ним нагальних педагогічних проблем і шляхів їх вирішення.

Критерії оцінювання:

- знання першоджерел і вміння використовувати їх зміст й основні ідеї при аналізі педагогічних проблем;
- оволодіння змістом педагогічних принципів та категорій, вміння оперувати ними при викладенні теоретичного матеріалу;
- уміння демонструвати та аргументувати свої погляди;
- здатність до проведення самостійних наукових досліджень в обраній галузі.

Таблиця 1

Розрахунок загального рейтингового балу

Змістові блоки фахового випробування	Оцінка у (балах)
Питання 1	20
Питання 2	20
Питання 3	20
Загальний рейтинговий бал	60

Критерії оцінювання відповіді на кожне із питань вступного іспиту

Максимальна оцінка за відповідь на кожне із питань вступного іспиту складає 20 балів. Критерії оцінювання відповідей на загальнотеоретичні питання представлені у табл.2.

Таблиця 2

Загальні критерії оцінювання відповідей

№	Критерії оцінювання	Оцінка (у балах)
1	Відповідь, яка виявляє всебічне й глибоке знання матеріалу із екзаменаційного запитання, у тому числі ґрунтовні знання першоджерел. Ця оцінка передбачає також вільну орієнтацію у сучасній освітній проблематиці, системне бачення шляхів розв'язання актуальних проблем освіти.	16-20 (відмінно)
2	Вступник продемонстрував належний рівень володіння знаннями із екзаменаційного запитання, але відповіді на питання не є повними, вичерпними та аргументованими.	11-15 (добре)
3	Вступник виявив поверхові, фрагментарні знання, недостатнє володіння понятійним апаратом, відсутність цілісності знань, частково знає основні літературні джерела	6-10 (задовільно)
4	Відповідь вступника свідчить про низький рівень володіння обсягом і змістом понятійного апарату, фрагментарність знань із теорії освіти. Вступник допускає суттєві помилки в характеристиці освітніх явищ, фактів.	1-5 (незадовільно)

Критерії оцінювання дослідницької пропозиції максимальна оцінка – 40 балів

Наукова новизна

- 0–5 Заявлена проблема, її аспекти, що пропонується дослідити, методи, за допомогою яких заплановано її вирішувати, не є новими. Тема розроблена у дослідженнях інших авторів.
- 6–10 Заявлена проблема не є новою, але виділено нові її аспекти або ж запропоновано ті методи дослідження, які раніше для її вивчення не використовували.
- 11–20 Заявлена проблема та її аспекти, що їх пропонується дослідити, є новими.

Аргументованість викладу

0–5

Огляд літератури є механічним переліком імен та праць дослідників, які стосуються заявленої проблеми. Зміст тексту викладено безсистемно, не всі необхідні компоненти структури дослідницької пропозиції представлено, окремі змістові частини тексту повторюються або ж суперечать одна одній. Автор ніяк не обґрунтовує тези, які висловлює.

6–10

Огляд літератури є послідовним переліком праць із заявленої проблеми з поодинокими коментарями автора. Структура тексту в цілому струнка, не вистачає 1-2 компонентів структури дослідницької пропозиції, наявні 1-2 випадки логічної незв'язності викладу чи необґрунтованої повторюваності окремих тез. Іноді автор робить спробу обґрунтувати свої тези, але подеколи припускається логічних чи фактологічних помилок.

11–20

Огляд літератури виконано як системний аналіз ідей, пов'язаних із заявленою проблемою; автор демонструє спроможність формулювати власні аргументовані гіпотези, визначати перспективність теми, а також робити на підставі цього аналізу власні висновки. Структура тексту дослідницької пропозиції струнка, наявні усі її необхідні компоненти, змістові частини представлені в логічній послідовності, не повторюються і не суперечать одна одній. Тези, що їх висловлює автор, підкріплені логічними міркуваннями чи фактичним матеріалом.

Результати змістових блоків фахового випробування переводяться за шкалою від 1 до 5 балів та оприлюднюються на інформаційному стенді відбіркової комісії з прийому на навчання до аспірантури і на офіційному сайті Університету.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адаменко О. Методологічні засади дослідження історії розвитку педагогічної науки. Рідна школа. №1-2 (січень – лютий). 2013. С. 8-14.
2. Андрущенко В. П. Педагогіка духовності: погляд за горизонти сучасного. Педагогіка духовності: поступ у третє тисячоліття: матеріали міжнародної наукової конференції. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. С. 3-6.
3. Андрущенко В.П. Організоване суспільство: Проблеми суспільної самоорганізації та інституалізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу: у 2 кн. Кн. 1: Від мрії до дії / В.П. Андрущенко; наук. ред. В.Л. Савельєв. К.: Знання України, 2018. 659 с.
4. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція (2021). Наказ МОН № 33 від 12.01.2021 року. URL: <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/79142/>
5. Березюк О. С., Власенко О. М. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. 255 с.
6. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник. Київ: Либідь, 2008. 848 с.
7. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ – Чернівці : «Букрек», 2018. 320 с.
8. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 256 с.
9. Биков В.Ю. Інноваційний розвиток засобів і технологій систем відкритої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. праць*. Випуск 29. Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. С. 32-40.
10. Биков В.Ю. Категорії простір і середовище: особливості модельного подання та освітнього застосування. Кремень В.Г., Биков В.Ю. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. Щоквартальний науково-практичний журнал. Харків: НТУ «ХП», 2013. № 3. С. 3-16.
11. Биков В.Ю. Комп'ютеризація освіти. Педагогічна газета. 2000. № 5(71).
12. Биков В.Ю. Курс інформатики (частина 2). Биков В.Ю., Руденко В.Д. Основи алгоритмізації та програмування. За ред. докт. пед. наук В.М. Мадзігона, докт. техн. наук В.Ю. Бикова. К.: Фенікс, 2002. 200 с.
13. Биков В.Ю. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення. Биков В.Ю., Лапинський В.В. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2012. №2. С. 3-6.
14. Биков В.Ю. Мобільний простір і мобільно орієнтоване середовище Інтернет-користувача: особливості модельного подання та освітнього застосування. *Інформаційні технології в освіті: Збірник наук. праць*. Херсон: ХДУ, 2013. Вип. 17. С. 09-37.

15. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія. К.: Атака, 2009. 684 с.
16. Биков В.Ю. Особливості переходу до активного використання комп'ютерних технологій. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2012. №1. С. 30-33.
17. Бойко А.М. Упровадження педагогічної інноватики в практику виховання: монографія. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2011. 384 с.
18. Бондар В. Сучасна українська історіографія: підсумки і виклики. Історіографічні дослідження в Україні : зб. наук. пр. / НАН України, Ін-т історії України. Київ, 2014. Вип. 25. С. 95–113.
19. Васькович Г. Шкільництво в Україні (1905–1920). Мюнхен: УВУ, 1969. 226 с.
20. Ващенко Г. Виховний ідеал : підручник для педагогів, вихователів і батьків. Полтавський вісник. Полтава, 1994. 191 с.
21. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посіб. для студ. вищих навч. закл. Дрогобич: Коло, 2003. 180 с.
22. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Суми: Університетська книга, 2019. 428 с.
23. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник Київ: ЦНЛ. 2018. 384 с.
24. Власова О. І., Марушкевич А. А. Основи психології та педагогіки: підручник. Київ: Знання, 2011. 333 с.
25. Вовк Л. П. Громадсько-педагогічне сподвижництво в Україні: (Етапи і особливості). Київ: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 1997. 178 с.
26. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посібник. 4-е вид. Київ: Академвидав, 2012. 616 с.
27. Воропай О. Звичаї нашого народу: етнографічний нарис: у 2-х ч. Київ: Оберіг, 1991.
28. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
29. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям. Київ – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
30. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. 2-ге вид., доповн. й виправл. Рівне: Волин. обереги, 2011. 519 с.
31. Гупан Н. М. Українська історіографія історії педагогіки. Київ: А.П.Н., 2002. 224 с.
32. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). Законодавство України (Відомості Верховної Ради (ВВР), Редакція від 29.05.1996, підстава – 576-96-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>
33. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України. <http://www.library.edu-ua.net/id/485/>

34. Джаман Т. В. Історія педагогіки України. Київ: Новий світ-2000, 2020. 288 с.
35. Джерела та історіографія про трансформаційні процеси в освітньому просторі України (1991–2017) [Електронний ресурс]: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару, 16 трав. 2018 р. / ДНПБ України ім. О. Сухомлинського [та ін.] ; [редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол.), Лапаєнко С. В., Сухомлинська О. В., Тарнавська С. В.]. Текст. дані. Київ, 2018. 66 с. URL:
36. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології [Текст]: підручник. 3-тє вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
37. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: монографія / А. М. Богущ, Л. О. Варяниця, Н. В. Гавриш, С. М. Курінна, І. П. Печенко; Наук. ред. А. М. Богущ; За заг ред. Н. В. Гавриш. Луганськ : Альма-матер, 2006. 368 с.
38. Довбня С. Секрети вдалого спостереження з дітьми: Вихователь-методист, № 6 червень, 2020. С. 12-15
39. Довбня С. О. Основи ігрової діяльності дітей дошкільного віку : навчально-методичний посібник (робочий зошит) / Укладачі Довбня С. О., Стаєнна О. О., Шулигіна Р. А., Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 152 с.
40. Довбня С. О., Отченко Г. В. Формування еколого доцільної поведінки у дітей старшого дошкільного віку: експериментальне дослідження : монографія. «Освіта ХХІ століття: реалії, виклики, тенденції розвитку» за наук. ред. Г. Г. Цветкової. Hameln Germany : Inter GING, 2020; 172-195.
41. Докучаєва В. Проектування інноваційних педагогічних систем у сучасному освітньому просторі. Луганськ : Альма-матер, 2005. 304 с.
42. Дроб'язко П. І. Українська національна школа : її витoki і сучасність. Київ : Академія, 1997. 184 с.
43. Дубасенюк О. А. Методи науково-педагогічного дослідження у загальній системі методологічного становлення молодих дослідників. Нові технології навчання: наук. метод. зб. Київ, 2016. Вип. 89. Ч. II. С. 21-26.
44. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
45. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень; Акад. пед. наук України. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
46. Енциклопедія позашкільної освіти [Текст] / [голов. ред. Г. П. Пустовіт]; Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, Наук.-метод. центр інновац. технологій вихов. процесу НАПН України, Рівнен. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти. Рівне: Зень О. [вид.], 2017. 525 с.
47. Євтух В. Б., Марушкевич А. А., Дем'яненко Н. М., Чепак В. В. Вступ до етнопедагогіки: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2004. 88 с.
48. Євтух В. Б., Марушкевич А. А., Дем'яненко Н. М., Чепак В. В. Етнопедагогіка: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. Ч. 1. 149 с.

49. Жалдак М.І. Використання комп'ютера в навчальному процесі має бути педагогічно виваженим і доцільним. *Комп'ютер в школі та сім'ї*. 2011. № 3. С. 3-12.
50. Зайченко І. В. Теорія і методика професійного навчання. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 580 с.
51. Зайченко І. В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. : у 2-х кн. Кн. 1 : Історія зарубіжної педагогіки. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 622 с.
52. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. 3-тє видання, перероблене та доповнене. Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 608 с.
53. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.). URL :<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
54. Закон України «Про вищу освіту» (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
55. Закон України «Про вищу освіту». Законодавство України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004). Редакція від 12.05.2022, підстава – 2003-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
56. Закон України «Про дошкільну освіту». Законодавство України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, № 49, ст.259). Редакція від 02.04.2022, підстава – 2153-IX. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
57. Закон України «Про дошкільну освіту». Редакція від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
58. Закон України «Про освіту» (2017р.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
59. Закон України «Про освіту». Законодавство України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380). Редакція від 06.04.2022, підстава – 1986-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
60. Закон України «Про повну загальну середню освіту». Законодавство України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст.226). Редакція від 01.05.2022, підстава – 2157-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
61. Закон України «Про позашкільну освіту». Законодавство України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 46, ст.393). Редакція від 22.05.2021, підстава – 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
62. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». Законодавство України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 32, ст.215). Редакція від 02.04.2022, підстава – 2153-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
63. Ільченко А. М. Вища освіта і Болонський процес: Навчально-методичний посібник. Полтава: РВВ ПДАА, 2014. 316 с.
64. Інноватика у вихованні <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iiu>
65. Історія педагогіки : навч. посіб. / за ред. М. Левківського, О. Дубасенюк. Житомир, 1999. 336 с.

66. Історія соціального виховання (з давніх часів до середини ХХ століття): хрестоматія. [упоряд.: О. С. Радул та ін.] Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2010. 463 с.
67. Калакура Я. С. Методологія історіографічного дослідження : наук.-метод. посіб. Київ : Київ. ун-т, 2016. 319 с.
68. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
69. Каплінський В. Методика викладання у вищій школі. Київ: КНТ. 2017. 225 с.
70. Капська А. Соціальна педагогіка. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 488 с.
71. Кобернік О. Проективна педагогіка і національна школа. Шлях освіти. 2000. № 1. С. 7-9.
72. Кодлюк Я. П. Дидактика початкової школи: практик. курс. Тернопіль: Астон, 2013. 160 с.
73. Козловський Ю., Дольнікова Л. Педагогіка. Львів: Львівська політехніка. 2018. 232 с.
74. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ. Ін-т історії України НАН України, 2013. 566 с.
75. Коляда Н. М. Педагогічна історіографія як складник історико-педагогічного дослідження. Науково-педагогічні студії. №1, 2018. С. 39-46.
76. Конвенція ООН про права дитини (редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021. Конституція України. Київ, 1996. 56 с.
77. Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника (системний підхід). Київ : Стилос, 2000. 336 с.
78. Конституція України. Законодавство України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст.141). Редакція від 01.01.2020, підстава – 27-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
79. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. URL : <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/06/16/nacjonalno-patriotichne-vihovannya/>.
80. Концепція «Нова українська школа». URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
81. Концепція «Нова українська школа». Київ, 2016. 40 с.
82. Концепція «Сім'я і родинне виховання», (2016). Режим доступу на: URL: studwood.ru/2122395/pedagogika/simya_rodinne_vihovannya_kontseptsiya
83. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. Законодавство України (Відомості Верховної Ради України (ВВР)).

84. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В. Б., 2020. 44 с. URL http://tvogovt.zp.ua/sites/default/files/konceptsiya_osvity_ditey_rannogo_ta_doshkilynogo_viku_vid_09_07_2020.pdf
85. Концепція розвитку педагогічної освіти (2018). Наказ МОН України № 776 від 16.07.2018. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennyakonceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
86. Кравець В. Історія української школи і педагогіки. Курс лекцій: навч. посіб. Тернопіль, 1994. 359 с.
87. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ: Грамота, 2005. 448 с.
88. Крутій К. Освітній простір дошкільного навчального закладу. Монографія : У 2-х ч. Частина перша. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2009. 320 с.
89. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: підручник. Київ: Знання, 2007. 447 с.
90. Кульчій О. О. Досвід країн європейського союзу в сфері освітньої політики. Державно-управлінські студії № 6(8), 2018. URL: <http://studio.ipk.edu.ua/dosvid-krayin-yevropeys-koho-soyuzu-v-sferi-osvitnoyi-polityky/>
91. Левківський М. В. Пашенко Д.І. Історія педагогіки: навч.-метод. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 380 с.
92. Литвинова С.Г. Особливості розробки критеріїв оцінювання електронних освітніх ресурсів. *Наукові записки*. Вип. 4 – Серія: Проблеми методики фізико–математичної і технологічної освіти. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Вінниченка, 2013. Ч. 1. С. 63-67.
93. Литвинова С.Г. Хмарні технології. Віртуальний кабінет вчителя математики. *Вісник Черкаського університету*. Вип. 8 (261). Серія: Педагогічні науки. Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. С. 77-82.
94. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. [2-ге вид., випр. і доп.]. Харків: ОВС, 2002. 400 с.
95. Любар О. О., Федоренко Д. Т. Історія педагогічної думки і освіти в Україні. Ч. 1: Дохристиянський період. Київ, 1993. 109 с.
96. Любар О., Стельмахович М., Федоренко Д. Історія української педагогіки. Київ, 1999. 355 с.
97. Максименко В. П. Дидактика: курс лекцій: Навч. посіб. Хмельницький: ХмЦНП, 2013. 222 с.
98. Малафіїк І. В. Дидактика: навч. посіб. Київ: Кондор, 2009. 405 с.
99. Малихін А. О. Історія педагогіки в схемах, таблицях, ілюстраціях. Харків: ПромАрт, 2019. 324 с.
100. Марушкевич А. А. Основи педагогіки: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2007. 123 с.
101. Матвієнко О.В. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх педагогів до виховної діяльності. Івано-Франківськ: НАІР, 2015. 275 с.

102. Матвієнко О.В. Актуальні проблеми навчання та виховання учнів молодшого шкільного віку . Івано-Франківськ: НАІР, 2016.216 с.
103. Матвієнко О.В. Психолого-педагогічний супровід у структурі професійного вдосконалення педагога. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. Випуск 28: збірник наукових праць. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – С. 115-123.
104. Матвієнко О.В. Аналіз проблеми готовності майбутніх учителів початкової школи до корекційної роботи. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, Запоріжжя, 2019. Том 1. № 62 , С.113-116
105. Matviienko O., Baranova Yu. The Structure of Research Activity Development in Preparing Future Foreign Language Teachers. Intellectual Archive. Toronto: Shiny Word. Corp. (Canada). 2019. Vol.6. No. 3. Pp. 157–168.
106. Матвієнко О.В., Цихмейструк О.М. Громадянські цінності як складова громадянської компетентності демократичного майбутнього вчителя Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. Випуск 31. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. С. 130-136.
107. Матвієнко О.В., Цихмейструк О.М. Особливості організації навчання «через демократію» в освітньому середовищі закладів освіти. *Журнал «Вісник університету імені Альфреда Нобеля». Серія «Педагогіка і психологія»*, 2020, с. 73-85.
108. Матвієнко О.В., Попова Л.М. Академічна мобільність як складова підготовки майбутніх вчителів до міжкультурної комунікації в умовах євроінтеграції. Науковий журнал. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 21, Том 2, Видавничий дім «Гельветика» 2020. – С.147-150
109. Матвієнко О., Матвієнко І. Взаємозв'язок соціальної активності студентів та освітнього середовища ЗВО. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 65, том 2, 2023 Випуск 65 (aphn-journal.in.ua) С. 311-317
110. Матвієнко О. В., Степанчук О. В., Штучний інтелект у підготовці майбутніх учителів початкової школи до роботи з освітнім медіаконтентом , ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ ПРОСТІР: № 4 (1) (2023): «ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ ПРОСТІР» / «EDUCATIONAL SCIENTIFIC SPACE» <https://ess.npu.edu.ua/index.php/ess/article/view/53>
111. Маценко Л. М. Теорія і методика виховання: навчальний посібник. Вид. 3-тє, доп., перероб. Київ: ЦП «Компринт», 2019. 319 с.
112. Методика та організація наукових досліджень : Навчальний посібник / уклад. : С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми : Вид-во Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
113. Методологічні засади педагогічного дослідження: монографія / авт. кол. : Є. М. Хриков, О. В. Адаменко, В. С. Курило та ін. ; за заг. ред. С. Курила, Є. М. Хрикова ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 248 с.

114. Методологія науково-педагогічних досліджень [Текст]: підручник для магістрів спец. «Педагогіка вищої школи» / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук; дар. С. О. Сисоєва. Рівне: Волинські обереги, 2013. 359 с.
115. Міністерство освіти і науки України – офіційний сайт. <http://www.mon.gov.ua>
116. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навч. посіб. [5-е вид., доповн. і переробл.]. Київ, 2007. 656 с.
117. Мосіяшенко В. А., Курок О. І., Задорожна Л. В. Історія педагогіки України в особах. Київ : «Видавничий Дім «Ін Юре», 2015. 266 с.
118. Наказ Міністерства освіти і науки України № 641 від 16 червня 2015 року.
119. Нариси історії українського шкільництва (1905–1933): навч. посіб. / за заг. ред. О. Сухомлинської. Київ: Заповіт, 2001. 302 с.
120. Науково-освітній потенціал нації: погляд у ХХІ століття / В. М. Литвин (кер.), В. П. Андрущенко, С. Довгий, В. Зайчук, В. Кремень / За заг. ред. В. Литвина. 2-ге вид. Київ : Навчальна книга, 2004. Кн. 1: Пріоритет інтелекту. 638 с. Кн. 2 : Освіта і наука : творчий потенціал державо- і культуротворення. 672 с. Кн. 3 : Модернізація освіти. 944 с.
121. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf.
122. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. www.nbuv.gov.ua
123. Національний освітньо-науковий глосарій. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 524 с.
124. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти. Міністерство освіти і науки України, 2016. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
125. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
126. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі : підручник / Г. В. Сухорукова, О. О. Дронова, Н. М. Голота, Л. А. Янцур. Київ : СЛОВО, 2010. 373 с.
127. Омеляненко С. В. Педагогіка : тестові завдання : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 391 с.
128. Омеляненко В. Л. Теорія і методика виховання : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 415 с.
129. Омеляненко В. Л., Кузьмінський А. І., Вовк Л. П. Педагогіка : завдання і ситуації : Практикум. 2-ге вид., випр. Київ : Знання-Прес, 2006. 432 с.
130. Оржеховська В. М. Федорченко Т. Є. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу: навч.-метод. посіб. Нац. акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання. Кіровоград: Імекс, 2014. 171 с.
131. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / [О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська ; за ред. О. М. Пехоти]. Київ : А.С.К., 2003. 255 с.
132. Освітній портал <http://www.osvita.org.ua>

133. Основи національного виховання : концептуальні положення / [В. Г. Кузь, Ю. Д. Руденко та ін.]. Умань, 1995. 108 с.
134. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вашої школи : [підручник для студентів вищих навчальних закладів] / І. В. Зайченко, В. М. Теслюк, А. А. Каленський. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 484 с.
135. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах : кол. монографія / В. П. Андрущенко [та ін.] ; заг. ред.: В. П. Андрущенко, В. І. Луговий ; АПН України, Ін-т вищ. освіти. К. : Педагогічна думка, 2008. 254 с.
136. Офіційний сайт ВР України. <http://zakon.rada.gov.ua>
137. Пальчевський С. С. Педагогіка: навч. посіб. 3-є вид. Київ: Каравела, 2018. 496 с.
138. Пашенко М., Красноштан І. Педагогіка. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 228 с.
139. Педагогіка і психологія постмодернізму: цінності, компетентності, діджиталізація : колективна монографія / за наук. ред. проф. Цветкової Ганни. Aerzen : Heilberg IT Solutions UG (haftungsbeschränkt). InterGING Verlag, 2021. 504 с.
140. Педагогіка Стародавнього Сходу. Енциклопедія освіти. Академія педагогічних наук України : головний редактор В. Г. Кремень, заст. голов. ред. О. Я. Савченко, В. П. Андрущенко. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 638-640.
141. Педагогіка: навчальний посібник / Н. Е. Мойсеюк. Київ: Саммит-Книга, 2007. 656 с.
142. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. 2-ге вид., стер. Київ: Знання-Прес, 2006. 700 с.
143. Педагогічний словник. <http://enc-dic.com/pedagogics>
144. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів: хрестоматія / [авторський колектив]. Київ: Педагогічна думка, 2015. 176 с.
145. Про освіту: Закон України із змінами, внесеними згідно із Законами. № 392-IX від 18.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>
146. Про вищу освіту: Закон України із змінами, внесеними згідно із Законами URL: <https://zakon.help/law/1556-VII/edition01.01.2019/>
147. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах
148. Про позашкільну освіту: Закон України (зі змінами 2018 року).
149. Про професійну (професійно-технічну) освіту : Закон України №103/98-ВР від 01.01.2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
150. Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні розпорядження кабінету міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р.

151. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021). URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogostandartuvihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>. Редакція від 29.07.2019, підстава – v1038729-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>
152. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. Київ: Грамота, 2013. 504 с.
153. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підручник для студентів педагогічних факультетів. Київ: Абрис, 1997. 416 с.
154. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. [2-ге вид., стер.]. Суми: Університетська книга, 2004. 320 с.
155. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. Суми: РВВ СДПУ, 1999. 300 с.
156. Сбруєва А., Рисіна М. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: посіб. Суми: СумДПУ, 2000. 208 с.
157. Сікорський П. І. Методологічні підходи до розв'язання суперечностей педагогічного процесу. Шлях освіти. 1999. № 2. С. 5-10.
158. Співаковський О.В. Інноваційні методи управління інформаційними активами вищого навчального закладу. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2013. № 3 (107). С. 3-7.
159. Спірін О. М. Проблеми інформатизації освіти України в контексті розвитку досліджень оцінювання якості засобів ІКТ [Електронне видання] М. П. Шишкіна, О. М. Спірін, Ю.Г. Запорожченко. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2012. № 1(27). Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/632/483>.
160. Спірін О.М. Інформаційно-комунікаційні технології моніторингу впровадження результатів науково-дослідних робіт [Електронний ресурс] *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2013. № 4 (36). Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua>.
161. Спірін О.М. Критерії зовнішнього оцінювання якості інформаційно-комунікаційних технологій навчання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: зб. наук. праць*. 2011. Вип. 9 (16). С. 80-85.
162. Спірін О.М. Критерії і показники якості інформаційно-комунікаційних технологій навчання [Електронний ресурс]. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2013. № 1 (33). Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua>.
163. Спірін О.М. Методологічні засади розвитку сучасних систем вищої освіти. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту*. 2005. № 20. С. 104-109.
164. Спірін О.М. Особливості підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації зі спеціальності «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті». *Інформаційні технології в освіті: зб. наук. пр.* Вип. 14. Херсон: ХДУ, 2013. С. 22-32.
165. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) / Європейська асоціація забезпечення якості вищої освіти. Київ: ТОВ «ЦС», 2015. 32 с. URL:

http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf

166. Стельмахович М. Виховні цінності традиційної української родини. Цінності освіти і виховання. Київ, 1997. С. 129-132.
167. Стельмахович М. Г. Теорія і практика українського національного виховання. Київ: ІСДО, 1996. 288 с.
168. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка. Київ : ІЗМН, 1997.
169. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки. URL : http://kntu.net.ua/index.php/kaf_design/Vihovna-robota/Nacional-no-patriotichne-vihovannya/Dokumenenti-do-obgovorennya/Strategiya-nacional-no-patriotichnogo-vihovannya-ditej-ta-molodi-na-2016-2020-roki.
170. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. Київ: А.П.Н., 2003. 68 с.
171. Сухомлинський В. О. Павлівська середня школа. Розділ І. Дружний педагогічний колектив – запорука успіху навчально-виховної роботи. Вибр. твори: в 5 т. Т. 4. Київ : Рад. школа, 1977. С. 31-88.
172. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором школи. Бесіда перша. Основні проблеми творчої праці педагога. Бесіда сьома. Поради про відвідування та аналіз уроків. Вибр. твори : в 5 т. Т. 4. Київ : Рад. школа, 1977. С. 394-425, 576-598.
173. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Вибр. твори: У 5-ти т. Київ, 1976. Т. 3. С. 9-283.
174. Тхоржевська Т. Д. Православне виховання в історії педагогіки України : Монографія. 2-е вид., доп. і перероб. Київ: Фенікс, 2008. 432 с.
175. Українська педагогіка в персоналіях [Текст]: навч. посіб.: у 2-х кн. Кн. 1: Х–ХІХ століття / за ред. О. В. Сухомлинської. Київ: Либідь, 2005. 624 с.
176. Українська педагогіка в персоналіях [Текст]: навч. посіб.: у 2-х кн. Кн.2: ХХ століття / за ред. О. В. Сухомлинської. Київ : Либідь, 2005. 552 с.
177. Українське народознавство / за заг ред. С. П. Павлюка, Г. Й. Горинь, Р. Ф. Кирчіва. Львів : Фенікс, 1994. 605 с.
178. Ушинський К. Д. Три елементи школи. Педагогіка: Хрестоматія / уклад. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. Київ: Знання-Прес, 2003. С. 683-686.
179. Фезеші О. Й. Педагогіка: основи педагогіки, дидактика, теорія та методика виховання, школознавство: навчальної посібник для студ. пед. спец. ; Мукачівський держ. ун.-т. Київ : Кондор, 2015. 388 с.
180. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. [2-е видання, доповнене]. Київ: «Академвидав», 2014. 456 с.
181. Цветкова Г. Г. Інновації у підготовки фахівців з дошкільної та початкової освіти. Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін: матеріали ІІІ міжнародної науково-практично конференції (м. Суми, 06-07 квітня 2016 року). Суми : 2016. С. 267-268.
182. Цветкова Г. Г. Інноваційність як принцип нового педагогічного мислення та шлях професійної самореалізації викладачів гуманітарних дисциплін.

- Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / за заг. ред. В. П. Андрущенко. Київ, 2016. № 1 (60). С. 42-49.
183. Цветкова Г. Г. Концептуальні основи підготовки майбутніх фахівців галузі «дошкільна освіта». Development and modernization of pedagogical and psychological sciences: experience of poland and prospects of ukraine. Collective monograph Lublin, Poland 2017. С. 225-243.
184. Цветкова Г. Г. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти : технології проектування : навч.-метод. посібник ; за ред.. О. Д. Рейпольської. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. 194 с.
185. Цветкова Г. Г., Довбня С. О., Шулигіна Р. А., Василець К. В. Посттравматичний синдром у дітей дошкільного віку: сутність, зміст, шляхи подолання. Міжнародне науково-практичне видання / заг. ред. І. Манюха, Г. Собчук. Том. III. Варшава-Київ : ПАН – Гнозис, 2018. С. 429-450.
186. Чернілевський Д. В. Методологія наукової діяльності : Навчальний посібник / За ред. професора Д. В. Чернілевського. Вінниця : Вид-во АМСКП, 2010. 484 с.
187. Чернуха Н. М. Інтеграційні процеси у вищій освіті [Текст] : навчальний посібник. Київ : Київ, ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 92 с.
188. Ярощук Л. Теорія та методика виховання: навч. Посібник. Бердянськ, 2019. 400 с.
189. Ясь О. Цивілізаційні дискурси світової та української історіографії монографія. Київ : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. 288 с.
190. Яцишин А.В. Використання електронних відкритих журнальних систем у педагогічних дослідженнях: соціально-психологічні аспекти. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*.2013.Вип. 4 (70)-№ 69-75.
191. Яцишин А.В. Місце і роль мережі електронних бібліотек установ НАПН України в науково-освітньому просторі [Електронний ресурс] *Інформаційні технології і засоби навчання*.2013. №1 (33) – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua>.

СТРУКТУРА БІЛЕТУ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-наукова програма: «Освітні, педагогічні науки»

На основі: освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)

Вступний іспит

зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Білет №1

1. Методи навчання: поняття, структура, функції. Класифікації методів навчання.
2. Охарактеризувати етапи та тенденції трансформації системи вищої освіти України в контексті Болонського процесу.
3. Розкрити сутність соціально-виховної роботи з вихованцями різних категорій (за вибором вступника).

Голова Приймальної комісії

_____

«__» _____ 2024 р.

Голова предметної комісії

_____

«__» _____ 2024 р.